

dalje, u "Zapadnim Srbskim Zemljama" zbiva se "odsudni mistički sukob suprotnih ideja istorije: hrišćanske i anti-hrišćanske", vodi se "mistička bitka hrišćanskog otpora zapadnom Zlu koje objavljuje Kraj Istorije, bitka za duhovnu sudbinu hrišćanske evroazijske civilizacije" (Arsenijević, 1996).

Danas su prisutni i autori koji veruju da su Srbi "prva velika žrtva pomahnitalog evropskog uma" (Zurovac, 1997), da "vjetrovi poniženja" dolaze iz onih centara moći koji su vekovima gajili osvajačke ambicije prema ovim prostorima sa ciljem da "uz pomoć jugoslovenskih secesionista, razbiju jugoslovensku zajednicu, i to isključivo na štetu srpskog naroda" (Zurovac, 1997), kao i da su se Srbi uverili "da se rimokatolički i islamski svet u miru stalno, sistematski i planski pripremao za uništavanje Srba u ratu" sa ciljem da dođe do "kanačnog uništenja Srba" (Bursać, 1997). I najnovije teze idu u istom pravcu, npr. da je "krajnji cilj politike Zapada, eliminisanje Srba kao iole značajnijeg političkog, kulturnog i privrednog činioca u jugoistočnoj Evropi i svođenje srpskog državnog, kulturnog i privrednog prostora na Šumadiju" (Terzić, 2000).

Svetska zavera protiv Srba je relativno nov proizvod. Kod starih autora bilo je rasprostranjeno uverenje da se velike sile ili "Jevropa" mačehinski ponašaju prema Srbiji, ali se retko može naći da im je cilj njeno uništenje. Ipak, bilo je i toga. Tako je autor krajem 19. veka tvrdio da je cilj "Mlečića, Česarije i ostale Evrope" da Srbe "zarobe za sebe, pa da ih onda po poznatoj izreci grofa Gegera, 'mačem i ognjem' istrebe" (Medaković, 1895).

Pred Drugi svetski rat i u toku njega, "zavera" se javljala samo u krilu ekstremnih intelektualaca gde je formulisana na isti način kao danas. Među intelektualcima koji su verovali da je "politička dalekovidnost" obrazovala Trojni pakt i pristupanje Jugoslavije, osuđivani su svi koji su se tome suprotstavljali i organizovali demonstracije 27. marta 1941, sa uverenjem da ih čine "Jevreji i slobodni zidari, britanski i američki agenti, kapitalizam i boljševizam" (Gregorić, 1942).

"INFERIORNOST ZAPADA".

Danas rasprostranjena priča o zaveri Zapada i njegovoj težnji da uništi Srbe dobila je svoje objašnjenje u superiornosti koja odavde zrači. Iako bi retko koji srpski intelektualac bio srpeman da potpiše eksplicitnu tezu o inferiornosti Zapada, iz onoga što jesu potpisivali ova teza je često provejavala. Na primer, tvrdilo se da su Srbi "jedan od najstarijih naroda koji su se, nasuprot antičkom svetu, obrazovali i pojavili na tlu varvarske Evrope" (Samardžić, 1989), a u euforiji antizapadnjaštva negirala se i zapadna nauka, tvrdnjom da "mnogi učeni stranci koji nas ponižavaju i pred kojima se ponižavamo samo su savršeni mediokriteti za koje radi institutsko roblje, održavajući im u papirima i mehanički sakupljenim znanjima onaj red bez kojih njihove glave ne bi mnogo značile" (R. Samardžić, 1990). U istom superiornom stilu su i zahtevi Zapadu da gleda svoja posla "jer smo Evropa pre Evrope, i civilizacija pre njigove civilizacije. I duhovnost, pre svega" (Jevtić, 1996), i zaključci da "politički primitivizam danas dolazi sa zapada" (Zurovac, 1996), ili da je "Srpsko Sarajevo" simbol grada očišćenog kroz oganj i da predstavlja "slom političkog naboja pop-kulture; dokaz nemoći zapada da oruđem politike postvari svoju fikciju" (Čulibrk, 1996). Ima i mišljenja da "naše istorijsko iskustvo nije istorijsko iskustvo zapada", da pravoslavni Sloveni "nisu iskusili shemu: robovlasništvo – feudalizam – kapitalizam – građansko društvo, stari – srednji – novi vek", da su oni "kršteni drugačije i sa drugačijim predanjem su ušli u istoriju", kao i da kad god su pokušali da grade na temelju zapadnom "kao posledicu su imali posunovraćanje i tragičan rasplet" (Mladenović, 1996). Sličnog smisla su i zapisi da je nužno sprečiti trend da nas uhvati "zapadnjačka reka" da postanemo "robovi novca", jer se ovde poseduje nešto »što oni teško mogu da postignu«, a »za kvalitetan duhovni unutrašnji život nije potrebno mnogo novca – potrebno je mnogo duha, potrebno je mnogo smisla za uživanje, potrebno je mnogo emocionalne topline u duši" (Marić, 1997), odnosno, da su Srbi od velikih sila "najčešće bili izigrani zbog toga što nisu umeli da razlikuju ekonomski interes protivnika ili saveznika od ljubavi, drugarstva, prijateljstva i mržnje" (Grujić, 1997).

Superiornost vlastite kulture nad zapadnom potencirala se i u 19. veku sa uverenjem da se "javni duh Srbski" uzdiže i "nad mnogim 'civilizovanim' duhovima novijih vremena" svešću o ljudskom bratstvu, i da "diplomatska" Evropa zvanično trgovaše sa 'crncima', kad junački duh Srbski osuđivao robstvo, na 'pokrajini Arapskoj', kao i svugde, a slavljao slobodu i bratstvo – za robove kao i za sve druge sinove božije na zemlji" (Jovanović, 1870). Kod pisaca iz redova crkve ovaj stav je bio posebno izražen, a polazio je od ekskluzivnosti koja nepomirljivo odvaja srpstvo od Zapada, jer "ono što je srpskom narodu stvorio Sveti Sava pre 700 godina mnogi pa i najkulturniji narodi zapada još nisu postigli", a to je borba za nacionalnu crkvu kao osnov "organskog nacionalizma". Dok se na evropskom Zapadu bezuspešno vodila borba za nacionalnu crkvu "niko od svih evropskih naroda nije uspeo u potpunosti u tom poslu onako kao što je uspeo Sveti Sava", pa su mnogi "digli ruke" ne samo od crkve nego i od vere hrišćanske". To je bio razlog što su se vođe evropskih naroda odlučile "na korak očajnika", na "stvaranje nacionalizma bez vere", na korak "očajanja i samo očajanja", jer su se odvajanjem crkve od države "sinovi Evrope" odvojili od naroda. Jedino "nemačkom vođi" iz 30-ih godina se odavalo poštovanje što je uvideo "da je nacionalizam bez vere jedna anomalija" pa je došao na ideju svetoga Save "i kao laik poduzeo je u svome narodu onaj najvažniji posao, koji priliči jedino svetitelju, geniju i heroju". Prirodan zaključak je bio da evropski nacionalizam "nije učvršćen na jakom temelju" pa naginje čas imperijalizmu čas internacionalizmu (Episkop Nikolaj, 1935).

U prošlosti je bilo i autora koji su verovali da su Balkanci "duhovni roditelji svih prosvetljenih ljudi i svih Evropljana", koji su ispunjeni predrasudama stvarali "lažnu nauku o varvarskom Balkanu i o nesposobnim i manje vrednim Balkancima"; da "balkansku trpeljivost" ne poznaje Zapadna Evropa", jer Balkan nije imao krvave verske ratove, nije spaljivao veštice, nije imao inkviziciju, bio je primer verske tolerancije. Netolerancija je, naprotiv, svojstvo mletačke i austrijske uprave koje su širile "predrasude i klevete o vizantiskoj pokvarenosti", a evropska kultura je "ne samo politički nego i duhovno razjedinjavala